

voor Hitler' las men daar, en: 'Tot 1648 nederduits, 1940 wederduits.' Op 15 september nu, ondertekende Mussert een opdracht aan alle formaties van de NSB om deze en dergelijke leuzen en trouwens ook de aanplakbiljetten van de NSNAP van de muren te verwijderen; dat moest 'op ordelijke en nette wijze' geschieden, botsingen met NSNAP'ers diende men, 'indien enigszins mogelijk', te vermijden.¹ *Volk en Vaderland*, dat op donderdag de 18de uitkwam, bevatte op de frontpagina een verklaring van Mussert waarin hij van de weergegeven opdracht mededeling deed. Omtrent die opdracht had hij Seyss-Inquart niet ingelicht. Zodra deze vernam wat komende was, bepaalde hij via Rauter dat het verwijderen van de leuze: 'Tot 1648 nederduits, 1940 wederduits' gepermitteerd was mits zulks 'in *nicht-demonstrativer Form*' geschiedde², maar van de leuze 'Holland voor Hitler' en vooral van de aanplakbiljetten (waar als regel een hakenkruis op te zien was) diende men af te blijven. Het Hoofdkwartier van de NSB gaf die instructie onmiddellijk door, maar lang niet overal hield men zich er aan. Nog op donderdagavond werd de districtsleider van de NSB in Rotterdam door de *Sicherheitspolizei* gearresteerd omdat hij toch een plakkaat van de NSNAP verwijderd had; méér arrestanten volgden: negen-en-vijftig NSB'ers in Rotterdam, een onbekend aantal in Den Haag, één in Arnhem, en in Utrecht stonden leden van de *Sicherheitspolizei* op het punt, de chef-staf van de WA als gevangene mee te voeren toen er bij deze thuis een telefoontje uit Den Haag kwam dat zijn arrestatie achterwege kon blijven.³

Op vrijdag kreeg de bevolking van Den Haag vreemde tonelen te aanschouwen: zwart-geüniformeerde NSB'ers waren bezig, leuzen als 'Tot 1648 nederduits, 1940 wederduits' te verwijderen, bruin-geüniformeerde NSNAP'ers waren daarentegen druk in de weer, 'Holland voor Hitler' te kalken op de talrijke gebouwen waarin Duitse diensten gevestigd waren – en de Duitse *Wehrmacht* patrouilleerde in het stadscentrum om hen daarbij te beschermen. Er ontstond grote spanning in het Hoofdkwartier der NSB te Utrecht. Voorhoeve beweerde er in een stafvergadering van de afdeling propaganda dat Mussert bevel gegeven had, Seyss-Inquarts beperkende instructie naast zich neer te leggen. 'Hiermede staat of valt de Beweging',

¹ Rondschrijven no. 147, 17 sept. 1941, van de secretaris-generaal der NSB (NSB, 50 a). ² Bericht, 18 sept. 1941, van Harster aan het Hoofdkwartier der NSB (a.v.). ³ Alle arrestanten werden de volgende dag weer vrijgelaten. Van de Haagse weten we dat ze 'met allerlei exercities in de gangen afgejakkerd' werden, 't was een bende dat horen en zien je verging.' (brief, 21 sept. 1941, van D. A. van den Bosch aan zijn echtgenote, aangehaald in A. M. C. van Lijnden-van den Bosch: *Dominee D. A. van den Bosch* (1946), p. 145).